

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/68/2020
Identifikačné číslo spisu: 7617011839
Dátum vydania rozhodnutia: 18.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Hatala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7617011839.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Štífta v trestnej veci obvineného J. Y. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 3 písm. d) Tr. zák., prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 18. novembra 2020 v Bratislave dovolanie obvineného J. Y. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 5. apríla 2018, sp. zn. 7To/26/2018, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného J. Y. sa odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves z 25. januára 2018, sp. zn. 2T/81/2017, bol obvinený J. Y. uznaný vinným zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 3 písm. d) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. j) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

od presne nezistenej doby v roku 2014 do 7. novembra 2016, v obci R., okres H., v obci T. Č.. XX a v Q., V. C.. T. Č.. XX, okres T. V. L., v spoločnej domácnosti, ako druh a družka, spôsobovali fyzické a psychické utrpenie maloletým deťom T. Q. - J. Q., nar. XX.XX.XXXX, F. Q., nar. XX.XX.XXXX, Q. Q., nar. XX.XX.XXXX, O. Q., nar. XX.XX.XXXX a v dobe do 4. júna 2015 aj mal. J. Q., nar. XX.XX.XXXX a R. Q., nar. XX.XX.XXXX tak, že obžalovaný J. Y. im pod vplyvom alkoholu sústavné vulgárne nadával, vyhadzoval ich z domu, odopieral im stravu a tiež ich opakovane fyzicky napádal, čím u nich vyvolával strach a stres a pri poslednom útoku XX.XX.2016 fyzicky napadol mal. Q. Q. tak, že ju udrel po tvári a kopol do brucha, pričom matka detí T. Q. násilné správanie druhu voči deťom tolerovala, mala k deťom ľahostajný a bezcitný vzťah, odopierala im primeranú stravu, základnú osobnú starostlivosť, hygienu, ošatenie a odpočinok, v dôsledku čoho boli deti hladné, nedostatočne oblečené a špinavé, spávali aj na zemi a často utekali k starej matke, ktorá im poskytovala stravu, prala oblečenie a umožňovala u nej prenocovať, pričom u detí sa zanedbaním osobnej hygieny opakovane vyskytovalo zavšivavenie a tiež svrab a psychologickým vyšetrením bol u všetkých detí konštatovaný

klinický obraz, typický pre CAN syndróm týraného dieťaťa.

Okresný súd Spišská Nová Ves za to obvineného J. Y. odsúdil podľa § 208 ods. 3 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu, po jeho vyhlásení, poučení o opravnom prostriedku, odôvodnení obvinený J. Y. podal ihneď odvolanie čo do výroku o vine a treste, ktoré Krajský súd v Košiciach preskúmal a následne, dňa 5. apríla 2018, sp. zn. 7To/26/2018, podľa § 319 Tr. por., ako nedôvodné zamietol.

Dňa 11. septembra 2020 bolo okresnému súdu dovolanie obvineného osobne podané prostredníctvom jeho obhajkyne JUDr. Miroslavy Slovinskej.

V podanom dovolaní obvinený uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. a písm. i) Tr. por. a uviedol, že od začiatku trestného stíhania popiera spáchanie skutku, za ktorý bol odsúdený. Namietal porušenie jeho práv na obhajobu tým, že mu súd odoprel vykonanie dôkazov, ktoré mohli preukázať jeho nevinu a vec tak hodnotil jednostranne, len v jeho neprospech. Uviedol, že prvostupňový a následne aj odvolací súd, bez presvedčivého odôvodnenia označili výpoveď svedkov, ktorí vypovedali v jeho prospech za nedôveryhodné a neprijal ich. Zároveň prvostupňový súd odmietol vykonať ďalšie dôkazy, ktoré mohli preukázať jeho nevinu. Súdy ani v rámci jeho návrhu na obnovu konania nepovolili vykonanie ďalších nových dôkazov. Dal do pozornosti dovolaciemu súdu, že už zo samotného znenia bodu 1 obžaloby vyplýva, že to mala byť práve jeho družka, kto mal zanedbávať starostlivosť a výchovu o maloleté deti, pretože boli zverené do jej osobnej starostlivosti. Zastáva názor, že v priebehu konania nebolo nepochybne preukázané, že mal maloleté deti biť a sústavne im vulgárne nadávať. V priebehu konania obvinený, ako aj jeho družka viackrát uvádzali, že deti boli do značnej miery ovplyvňované práve zo strany starej matky. Má za to, že s touto skutočnosťou sa súdy nedostatočne vysporiadali. Pritom aj z vykonaných znaleckých posudkov vyplýva, že deti sú ľahko manipulovateľné. Za dôležitú skutočnosť, s ktorou sa súd prvého stupňa, ako i odvolací súd nedostatočne vysporiadali je prítomnosť syndrómu týraného dieťaťa. Zastal názor, že prítomnosť syndrómu týraného dieťaťa nemôže byť hodnotená ako dôkaz v jeho neprospech, nakoľko nebolo relevantne preukázané, že k jeho vzniku došlo v súvislosti s jeho konaním. Jeho násilné správanie voči deťom sa neuskutočnilo, a teda ani nemohlo byť v konaní preukázané. Aj výpovede samotných maloletých sú nejasné, nemožno ich dostatočne časovo zaradiť a sú zmätočné. Nestotožňuje sa s názorom prvostupňového i odvolacieho súdu, že tieto výpovede tvoria ucelený obraz o situácii v rodine a jeho správaní voči deťom. Poukázal, že skutkový stav veci nebol správne a úplne zistený, čo malo zásadný vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, preto považuje rozhodnutie súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu za nezákonné a nespravodlivé.

K podanému dovolaniu sa dňa 25. septembra 2020 vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Spišská Nová Ves tak, že ho navrhla podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuť.

Spisový materiál bol spolu s dovolaním Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) predložený na rozhodnutie 20. októbra 2020.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.). Dovolanie bolo podané po vyčerpaní riadneho opravného prostriedku (§ 372 Tr. por.), prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.). Zároveň však zistil, že dovolanie je potrebné odmietnuť na verejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. [§ 382 písm. c) Tr. por.].

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach opakovane zdôrazňuje, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných pochybení súdov a predstavuje výnimočné prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, ktorá zásada je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Táto výnimočnosť je vyjadrená práve obmedzenými možnosťami pre podanie dovolania, aby sa širokým uplatňovaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

Dovolanie, preto možno podať iba z dôvodov taxatívne uvedených v ustanovení § 371 Tr. por., pričom dôvod dovolania sa musí v dovolaní vždy uviesť (§ 374 ods. 1 Tr. por.). Dovolací súd je viazaný uplatnenými dôvodmi dovolania a ich odôvodnením (§ 385 ods. 1 Tr. por.) a nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy.

Obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por. V opačnom prípade, ak podané dovolanie iba formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pritom v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu, ide o dovolanie, ktoré je potrebné podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuť.

Obvinený J. Y. uplatnil dôvod v zmysle ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu každého, proti komu sa vedie trestné konanie, je v Trestnom poriadku upravené v § 2 ods. 9 Tr. por. Dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. je však iba zásadné porušenie práva na obhajobu. Takým zásadným porušením by bolo najmä porušenie práva na obhajobu tým, že obvinený nemal obhajcu, aj keď ho podľa zákona mal mať, pričom táto skutočnosť je dôvodom dovolania bez ohľadu na to, z akého dôvodu mal obvinený obhajcu mať v zmysle § 37 a § 38 Tr. por. Dôležité sú preto i konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne ako aj vo vzájomných súvislostiach.

S poukázaním na námietky obvineného v dovolaní je potrebné uviesť, že obvinený namietal porušenie jeho práv na obhajobu tým, že mu súd odoprel vykonanie dôkazov, ktoré mohli preukázať jeho nevinu a vec tak hodnotil jednostranne, len v jeho neprospech, spochybňoval vierohodnosť svedeckých výpovedí jednotlivých svedkov ako aj nepreukázanie jeho viny, čo je v dovolacom konaní nepripustné, nakoľko sa jedná o namietanie skutkového stavu a nevyhodnotenia dôkazov, pričom tieto námietky nijako nezakladajú ani opodstatnenosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., pretože významom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok a nie posudzovanie skutkového stavu, ktorým je dovolací súd viazaný. Znemožnenie uplatnenia práva na obhajobu, ktoré zákon priznáva podozrivej osobe, je subsumovateľné pod porušenie práva na obhajobu ako dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. len za predpokladu, že taký postup orgánov činných v trestnom konaní negatívne ovplyvnil vykonávanie procesných úkonov po začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. pri uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Tr. por. S námietkami uvedenými v dovolaní sa už okresný aj krajský súd náležite vysporiadal a dovolací súd v podrobnostiach odkazuje na ich odôvodnenia, ktoré pokladá za správne a v súlade so zákonom, pričom je viazaný ustáleným skutkovým stavom, na ktorom sa ustálil okresný a krajský súd v danej veci obvineného.

Z predloženého spisového materiálu dovolací súd zistil, že obvinený mal obhajcov, a to JUDr. Danicu Holkovú, ktorá ho zastupovala od ustanovenia obhajcu opatrením sudcu pre prípravné konanie (spis č. I. 209), ako aj JUDr. Miroslavu Slovinskú, ktorá obvineného zastupuje v priebehu dovolacieho konania (spis č. I. 990), pričom mali možnosť navrhovať dôkazy, klásť svedkom otázky a vyjadrovať sa k

vykonaným dôkazom. V tomto smere dovolací súd nezistil žiadne zásadné porušenie práva na obhajobu, a preto argumentácie obvineného vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu nemohol akceptovať, pretože nie sú spôsobilé naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Z čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nevyplýva povinnosť súdneho orgánu vykonať všetky dôkazy navrhnuté v trestnom konaní (vrátane výsluchu svedkov), avšak odmietnutie žiadosti obžalovaného o vykonanie ním navrhovaných dôkazov v trestnom konaní musí byť súdom náležite zdôvodnené. (II. ÚS 258/2012 z 11. júla 2012). Obvineným uplatnené námietky v rámci predmetného dovolacieho dôvodu sú neodôvodnené, nakoľko hodnotia skutkový stav, ktorého preskúmanie je v dovolacom konaní neprípustné, a preto nemôže byť naplnený predmetný dovolací dôvod.

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zřejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. je potrebné uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zřejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať.

Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

V trestnom konaní platia zákonom stanovené pravidlá pre zisťovanie skutkového stavu veci a pre hodnotenie dôkazov. Podľa nich je potrebné zisťovať skutkový stav veci v rozsahu, ktorý je nevyhnutný pre rozhodnutie. Trestný poriadok nestanovuje žiadne pravidlá, pokiaľ ide o mieru dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti, ani váhu jednotlivých dôkazov. Platí zásada voľného hodnotenia dôkazov vyjadrená v § 2 ods. 12 Tr. por., podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Vychádzajúc z týchto úvah je zřejmé, že obvinený v podanom dovolaní vznáša námietky rýdzo skutkového charakteru (keď nesúhlasí s rozsahom vykonaného dokazovania a so spôsobom jeho hodnotenia), a preto s ohľadom na znenie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. časť za bodkočiarkou sa nimi dovolací súd zaoberať nemohol, nakoľko právna kvalifikácia zodpovedala zistenému skutkovému stavu.

V posudzovanej veci, ako z vyššie uvedeného vyplýva, neboli splnené zákonné podmienky dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Tr. por., preto Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dovolanie obvineného J. Y. podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.